

NATUUR- EN MILIEUVERENIGING

GEMEENTE HEUSDEN

'NATUURLIJK'

SEPTEMBER 2013

Herfst

Vliegenzwam

Foto: Wilhemien Marti

HET BESTUUR

NATUUR- EN MILIEUVERENIGING GEMEENTE HEUSDEN

p/a Secretariaat
Vermeerplantsoen 145
5151 WS Drunen

Contributie minimaal € 12, -- per jaar.
Postbanknr. 5377889 t.n.v. Penningmeester
Natuur- en Milieuvereniging Gemeente Heusden,
Johan de Wittstraat 30, 5301 GR Zaltbommel

SAMENSTELLING BESTUUR

Voorzitter: Harry Nijenstein
Copernicuslaan 4
5251 ZC Vlijmen tel. 073-5130287

Secretaris: Joost van Balkom
Vermeerplantsoen 145
5151 WS Drunen tel. 0416-376202
info@natuurenmilieuheusden.nl

Penningmeester: Rien Melis
Johan de Wittstraat 30
5301 GR Zaltbommel tel. 0418-842791

Leden: Cary Driessen
Kerkstraat 10
5253 AN Nieuwkuijk tel. 073-5118785

Website: www.natuurenmilieuheusden.nl

Wijzigingen in adres en/of mailadres graag doorgeven aan:
Rien Melis via e-mail e.melis4@upcmail.nl of per telefoon 0418-842791

INHOUDSOPGAVE

1. Het bestuur	blz. 2
2. Inhoudsopgave	blz. 3
3. Voorwoord	blz. 4
4. Programma-overzicht	blz. 5
5. Commissie duurzaamheid	blz. 7
6. Commissie ruimtelijke ordening	blz. 8
7. Prius	blz. 10
8. De Gamma-uil	blz. 11
9. Collumn	blz. 13
10. Hier ligt ons levenswerk.	blz. 15
11. Leven in harmonie met de aarde	blz. 19
12. Nacht van de nacht	blz. 23
13. 10 apps voor een groenere lifestyle	blz. 25
14. Insectenhotel	blz. 27
15. Meld rommel en overlast	blz. 28
16. Landelijke natuurwerkdag	blz. 29
17. Programma landschapsbeheer	blz. 31
18. Toekomstbomen	blz. 32
19. Wilde insecten	blz. 33
20. Nieuwe leden	blz. 35
21. Vlinderjaar 2013	blz. 36
22. Repair Café	blz. 40
23. Ommetje Hedikhuizen	blz. 41
24. Zeldzame waarnemingen	blz. 42
25. Adverteerders	blz. 44

Jaargang 31, 2013, nr. 3

Redactie:

Noor Peters, e-mailadres: peblauw@hetnet.nl

Wil Maaijwee

Inleveren kopij volgende info voor 1 december 2013 a.s. op een van bovenstaande adressen.

VOORWOORD

Langzamerhand komen ook de laatste vakantiegangers weer thuis, na een lange droge en zonnige zomer. Een hele verrassing na het koude voorjaar.

Tijd om de natuur-draad weer op te pakken.

Als eerste door de pr commissie die weer een mooie mix van nieuws, verslagen en achtergronden heeft samengesteld in deze Natuurlijk. Wist u trouwens dat oude uitgaven van Natuurlijk inmiddels op onze site staan? Altijd handig om nog eens iets op te zoeken of na te lezen.

Van onze natuurbeheerders en -inventariseerders heeft een deel in de vakantie gewoon doorgewerkt. De rest begint binnenkort ook weer.

De werkgroep RO begint binnenkort ook weer.

Ook het bestuur is inmiddels weer bij elkaar geweest. Om de werkdruk voor pr-commissie en bestuur te verlichten is besloten om het aantal verschijningen van Natuurlijk terug te brengen van vier keer naar drie keer per jaar. Het streven is om tussendoor wel meer berichten per email te versturen.

Ook het aantal leden vergaderingen willen terugbrengen van vier keer naar drie keer per jaar. En ook hier proberen we dat te compenseren door weer meer openbare lezingen e.d. te gaan organiseren.

De ledenvergadering van 14 oktober komt dan ook te vervallen.

Veel leesplezier toegewenst!

Harry Nijenstein, voorzitter

PROGRAMMA-OVERZICHT

LEDENVERGADERING

De ledenvergaderingen vinden plaats in het d'Oultremontcollege, Dillenburgstraat 46 in Drunen. (Ingang aan het eind van Tinie de Munnikstraat)

datum : **maandag 14 oktober**
aanvangstijd : **deze vergadering komt te vervallen!!!**

WANDELING NACHT -VAN- DE- NACHT

datum : **zaterdagavond 26 oktober**
aanvang : 20.00 uur
duur : ongeveer 2 uur
gids : Peter van de Velden
locatie : Baardwijkse Overlaat
verzamelen : parkeerplaats bij de zandafgraving, Kanaaldijk in Drunen
thema : lichtvervuiling

Voor alle wandelingen georganiseerd door onze vereniging geldt deelname op eigen risico.

Het is verstandig stevige wandelschoenen te dragen. Aan deelname zijn geen kosten verbonden. Ook bij 'slecht' weer gaan de wandelingen door. U hoeft zich vooraf niet op te geven. Iedereen, ook niet leden, is van harte welkom.

REPAIR CAFE

datum : **donderdag 31 oktober**
aanvang : **19.00 uur**
einde : **21.00 uur**
locatie : buurthuis de Stulp, Admiraalsweg 100, Drunen, ingang: zij-ingang aan de Beethovenlaan

Neem uw kapotte spullen mee zoals een niet meer werkend koffiezetapparaat, een broek waarvan de zoom los zit, een fiets met een lekke band, een strijkijzer dat niet meer warm wordt, speelgoed dat kapot is, et cetera. Samen met een vrijwillige, deskundige reparateur gaat u kijken of het door u meegebrachte nog gerepareerd kan worden.

Zievoor meer informatie: www.repaircafe.nl/heusden

BESTUURSVERGADERINGEN

De bestuursvergaderingen worden eenmaal per maand gehouden op de 1ste woensdagavond van de maand.

Heeft u een onderwerp dat u graag behandeld ziet worden in een bestuursvergadering dan kunt u hierover contact opnemen met onze secretaris of met een van de andere bestuursleden. De telefoonnummers vindt u voorin in Natuurlijk.

PLANTENWERKGROEP

Bij 'goed' weer gaat de plantenwerkgroep op de volgende data op stap:

zaterdag	14 september	aanvang 9.30 uur
zaterdag	5 oktober	aanvang 13.30 uur
zaterdag	2 november	aanvang 13.30 uur

Zin om mee te gaan? Bel dan naar:

Theo Boonman tel. 0416 376378 of met

Piet de Bont tel. 0416-373055

Zij vertellen u dan waar ze gaan inventariseren.

LANDSCHAPSBEHEER

De dagen en tijden dat de landschapsbeheergroep werkt, vindt u op onze website: www.natuurenmilieuheusden.nl : kopje beheer natuurgebieden / programma en activiteiten

KOPIJ NATUURLIJK

De uiterste datum voor het inleveren van kopij voor de volgende Natuurlijk is 1 december: verschijningsdatum half december 2013.

Heeft u een interessante bijdrage op het gebied van natuur en/of milieu en denkt u dat deze ook van belang is voor de lezers van Natuurlijk, mail dit dan naar de redactie:

Noor Peters, peblauw@hetnet.nl

(graag aanleveren in Word, lettertype Arial, lettergrootte 14 = 1 bladzijde in Natuurlijk)

COMMISSIE DUURZAAMHEID

In het vorige bericht in Natuurlijk had ik al gemeld dat we iets los hebben gemaakt in de Gemeente Heusden. De volgende stap die we zien is dat ook Woonveste concreet aan de slag gaat met zonnepanelen en huurders zoekt die het voortouw willen nemen. Een mooi initiatief waardoor ook huurders in de gelegenheid worden gesteld om zonne- energie in te zetten.

De Gemeente Heusden zelf gaat 9 panelen aanschaffen en laten installeren. Een afspraak die nog voortkwam uit de zonnepanelenactie.

Na het eerste meetmoment van geïnstalleerde panelen is het een beetje stilgevallen. Nu de vakantieperiode (met veel zonkracht in heel Europa) weer voorbij is hebben we de draad weer opgepakt met de leveranciers.

De in het vorig artikel aangekondigde mogelijke importhemming op Chinese panelen is daadwerkelijk ingevoerd. De gevolgen voor de prijs van de panelen in brede zin is nog niet goed zichtbaar geworden. Een andere aspect is dat de subsidiepot van 2013 voor zonnepanelen op is. Dit is ook goed nieuws want dan is er veel gebruik van gemaakt. Een goede berekening laat zien dat ook zonder subsidie zonne-energie nog steeds loont.

Een hele mooie ontwikkeling is dat donderdag 29 augustus ook de tweede editie van het "Repair Café" in de Gemeente Heusden veel mensen trok. In de Stulp in Drunen was het een komen en gaan met mensen die kleding, kleine huishoudelijke artikelen e.d. te repareren hadden.

We volgen verder de ontwikkelingen met betrekking tot de plannen met schaliegas en zoeken hiervoor nog mensen die zich in deze materie willen verdiepen.

Belangstellenden kunnen zich bij mij aanmelden. Wordt vervolgd.

Met groene groet,

Cary Driessen, voorzitter commissie duurzaamheid

Tel. 06 53641878

WERKGROEP RUIMTELIJKE ORDENING

Nieuws uit de Werkgroep Ruimtelijke Ordening

Bestemmingsplan Buitengebied

Het bestemmingsplan Buitengebied is in december 2012 door de gemeenteraad vastgesteld. Vanwege de onvoldoende regeling van de landschappelijke inpassing via erfbeplantingsplannen en de te royale uitbreidingsruimte voor agrarische bedrijven heeft de NMVH tegen het plan bezwaar aangetekend bij de Raad van State. Om ongewenste ontwikkelingen te voorkomen heeft het bestuur via een kort geding een voorlopige voorziening gevraagd. De bestuursrechter heeft dit verzoek afgewezen omdat de urgentie voor die voorziening onvoldoende kon worden aangetoond. Nu moet de behandeling van ons bezwaar in de bodemprocedure worden afgewacht. Voor de werkgroep RO betekent dit veel extra werk. Tegen elke agrarische bouwvergunning moet nu apart bezwaar worden gemaakt.

Poort van Heusden

Het voor de zomer geplande (ontwerp)bestemmingsplan Poort van Heusden is nog steeds niet gereed. Hierdoor kunnen wij onze zienswijze over dit gebied niet geven. Tot dusver hebben wij bij de politiek weinig steun voor onze opvatting gevonden. De politieke partijen opteren voor een versnippering van het voormalige landgoed van de familie D'Oultrement. Het uitgangspunt van de ontwikkeling landschappelijke geleidingszone met een recreatieve potentie, zoals vastgelegd in het structuurplan gemeente Heusden wordt losgelaten. Een belangrijke overweging voor het gemeentebestuur is, dat zij het hier geïnvesteerde geld (kosten voor grondaankoop, voor beheer en rentebijdrage) wil terugverdienen. De NMVH kiest voor een duurzame ontwikkeling. De beste oplossing is het landgoed open te stellen voor het publiek en verder ongeroerd te laten. In de huidige markt is er geen enkele behoefte aan woningen en bedrijventerrein.

VAL BV

Ook het ontwerpbestemmingsplan VAL BV komt niet van de rol. We zijn benieuwd naar de reactie van de gemeente op de door de BMF en onze vereniging ingediende zienswijze op het voorontwerpbestemmingsplan. Het heeft ons verbaasd dat een aantal politieke partijen dit illegaal gevestigde afvalbedrijf wil legaliseren en ruimte wil geven voor uitbreiding. Naar onze mening is een legalisatie in strijd met het beleid zoals vastgelegd in de verordening Ruimte. Het bedrijf is gelegen in de zogenaamde groenblauwe mantel van de natuurparel Haarsteegse Wiel.

Gebiedsuitwerking Oostelijke Langstraat (GOL)

Op 31 augustus is een Publieksdag 'Vol van de GOL' georganiseerd. Een aantal van onze leden heeft deze publieksdag bezocht. De inwoners zijn op deze dag geïnformeerd over de voortgang in de uitvoering van de verschillende projecten. In het kader van HoWaBo is in de Biesertpolder extra waterbergingsruimte, de zogenaamde klimaatbuffer gerealiseerd.

De oplevering werd gevierd met de onthulling van een 'landmark', een stenen wal die het verloop van de meanderende Maas voorstelt. De werkzaamheden rond het verkeersknooppunt 'het Ei van Drunen' zijn afgerond. De officiële in gebruikname is vanwege de bezwaren van enkele bedrijven tegen de opheffing van de op- en afrit Wolfshoek uitgesteld. Met de planvorming rond de twee andere verkeersknooppunten 'Baardwijkse Overlaat' en 's-Hertogenbosch-West' is vooruitgang geboekt. Tijdens de publieksdag is toegelicht welke varianten zijn gekozen en worden uitgewerkt. Op 26 september 2013 wordt tussen de Provincie, de deelnemende gemeenten en het Waterschap een bestuursovereenkomst (BOK) gesloten waarbij wordt vastgelegd welke projecten gezien de beschikbare financiële middelen bij voorrang zullen worden uitgevoerd. Ondertussen gaat de planvorming door. Zo zijn recent uitgangspunten voor de EVZ Baardwijkse Overlaat geformuleerd. De nieuwe brug over het Drongelens kanaal wordt 25 meter verlengd om hiermee een ecopassage te realiseren. De EVZ langs het Drongelens kanaal krijgt een verbinding met het natuurgebied langs de Elshoutse Zeedijk. Het is de bedoeling om door de zone van 8,5 ha een wandelpad aan te leggen. Hierdoor ontstaat voor de inwoners een aantrekkelijk uitloopgebied. Wil je meer informatie over de afzonderlijke projecten, kijk dan op de website www.oostelijkelangstraat.nl.

Jan Pijnenborg

DWARS - PRIUS

Dwars – Prius

Er zijn speelgoedautootjes die uit zichzelf kunnen rijden. Je duwt het autootje 2, 3 keer een stukje over een beetje ruwe vloer en zet het weer neer. Het autootje schiet vooruit, als door een wonder voortgedreven. Het wonder is een vliegwiel, een schijf metaal dat aan het draaien is gebracht door het autootje voort te duwen. In het draaiende schijfje is de energie opgeslagen waardoor het autootje “als vanzelf” rijdt.

Zes jaar geleden kocht ik voor het eerst van mijn leven na ik weet niet hoeveel oude barrels een spiksplinternieuwe auto: een Toyota Prius. Dit was een nieuw wonder van techniek, het was een hybride auto, deze auto reed op benzine EN op elektriciteit. De milieuvriendelijke Rabo Heusden verstrekke een renteloze lezing.

Ja, de Prius wordt altijd beschreven als de eerste hybride. Nee hoor, laat u niet voor het lapje houden. Zogenaamde hybride auto's zijn niet hybride. Hybride betekent dat gebruik wordt gemaakt van twee energiebronnen. Dat is bij de meeste Prius-sen niet het geval. Ze rijden op benzine en niks anders.

Maar wat is er dan voor bijzonders met deze auto's? Wel, mijn Prius heeft een vliegwiel. Niet een echt vliegwiel maar een accu die als vliegwiel werkt. Als ik het gas loslaat omdat ik een kruising nader, rem ik niet af op de motor maar op de dynamo, net zoals een dynamo een fiets af remt. En de dynamo maakt daar elektriciteit van die naar een grote aparte accu gaat. Stop ik bij het stoplicht op de kruising dan staat de motor niet te prutten maar gaat hij uit. Muisstil. Heerlijk. Als ik even later na het stoplicht hard optrek, levert de motor de kracht ervoor maar de energie uit de accu helpt mee. Trek ik langzaam op, dan doet de accu het misschien wel helemaal alleen tot na een paar meter. Want dan gaat de motor weer meehelpen. Onder de motorkap zit een Japannertje die constant zit te schakelen: motor aan of uit, electriciteit de accu in of eruit. En die Japannertjes zijn hartstikke slim.

Dat gedoe met dynamo en accu en natuurlijk het gebruik van een moderne motor zorgt ervoor dat ik op de snelweg, ik ben een doorrijder, en in de stad gemiddeld ongeveer 1 op 20 rijd. Niet slecht.

Vanwege het lage verbruik is de Prius een milieuvriendelijke auto. Maar daarom heb ik hem eigenlijk niet gekocht. De staat vindt de Prius geweldig en daarom hoef ik geen wegenbelasting te betalen. Geen wegenbelasting, een laag benzineverbruik en grote bedrijfszekerheid: dat is goedkoop en daarom kocht ik er één.

Rob Knoppert

DE GAMMA-UIL

Langeafstands-reizigers

Wellicht is het U opgevallen dat eind augustus plotseling grote aantallen gamma-uiltjes onze tuinen en parken bevolkten.

De gamma-uil is een zg. dagactieve nachtvlinder, d.w.z. dat hij zowel overdag als 's nachts de bloemen bezoekt. Zeldzaam is hij zeker niet, maar zijn levenswijze maakt het toch interessant deze soort enige aandacht te geven.

Zijn naam ontleent hij aan het witte Gamma-teken op de voorvleugel.

Sommigen zagen er de afbeelding van een pistool in; daarom wordt de vlinder ook wel pistooltje genoemd.

De vlinders kunnen hier niet of nauwelijks overwinteren. Bij een zachte winter lukt het soms als rups of pop de koude periode door te komen, maar het overgrote deel van de populatie kan de koude wintermaanden hier niet overleven.

Maar vanuit Zuid-Europa ondernemen elk jaar opnieuw grote aantallen gamma-uiltjes de lange tocht naar onze streken. Heel bijzonder dat deze kleine

vlinders deze enorme afstand kunnen overbruggen. Veel trekkers zullen onderweg ten prooi vallen aan predatoren of sneuvelen door extreme weersomstandigheden, maar een groot aantal zal de moeilijkheden weten te overwinnen en behouden in onze streken aankomen.

Daar vormt zich dan een zomer-generatie, zodat ook de rupsen en poppen hier in de zomer-periode te zien zijn, onder meer op braam en brandnetel.

En als het najaar is aangebroken onderneemt weer een aantal van deze nieuwe generatie vlinders de lange reis naar het warme zuiden, om hier de winterperiode te ontvluchten.

We mogen toch wel even stilstaan bij de enorme prestatie die door deze kleine vlinders geleverd wordt !

Piet de Bont

COLUMN

Voeuw, voeuw, voeuw, voeuw, voeuw.... ..

De kolencentrales uit de jaren tachtig gaan uiterlijk 2015 dicht en de kolenbelasting die energiebedrijven betalen wordt in 2016 afgeschaft. Dat is goed nieuws, want de fossiele brandstoffen raken op, ze beïnvloeden het milieu heel sterk en dragen bij aan het broeikaseffect. Ik ben nog van de generatie die weet hoe kolen er uitzien, wat een kolenhok en kolenkit is en waarom vrouwen in het voorjaar zo nodig een grote schoonmaak wilden of eigenlijk moesten houden. Mijn nageslacht tikt op een digitaal scherm om de binnentemperatuur van hun woning te verhogen of verlagen. Ze houden zich niet bezig met waar de brandstof vandaan komt en wat het betekent voor het milieu. De techniek is er, ze kunnen het betalen en ze vertrouwen op een regulerende overheid. Wij, 'oudjes uit het kolentijdperk', hebben de viezigheid van kolenverbranding nog net meegemaakt en nu maken we ons op voor een nieuw tijdperk met schone energieopwekking. Deze zomer was ik op vakantie in Galicië, op weg naar Fisterra aan de westkust van Spanje waar de pelgrims van en naar Santiago de Compostela als afsluiting van hun pelgrimage wandel- of fietsspullen verbranden, vernietigen of dumpen. Het waait er altijd behoorlijk hard aan deze ruige kustlijn en rijdend door het schitterende, open heuvelachtige landschap doemden op een bepaald moment, op de kammen, aaneengesloten rijen met ontzettend veel windmolens op.

Alsof ze aan de hand van een meetlat, met uiterste precisie en gevoel voor esthetiek daar gepland zijn. 'Stoppen', riep ik naar de pelgrim die voor de gelegenheid achter het stuur zat. 'Dit wil ik ervaren: zien, voelen, horen en ruiken'. Uitstappen dus. En daar stond ik dan aan de voet van zo'n stevige 'jongen' in een prachtig decor met het monotone geluid van draaiende wieken: voeuw, voeuw, voeuw, voeuw, voeuw.... Wauw! Wat een geweldige ervaring. Je voelde de oerkracht van de natuur, je werd er door overweldigd en sprakeloos van. Lawaai? Nee hoor, beslist niet storend, het klonk als muziek, weliswaar eentonige, maar rustgevend met een spiritueel en etherisch tintje. Horizonvervuiling?

Nee hoor, ze staan in harmonie tussen vliegdennen, eucalyptusbomen, sparren en wilde bloemen. Soms kan ik de weerstand tegen windmolens in Nederland wel begrijpen, vooral als ze staan in een rommelige omgeving vol dissonanten. Er mag wat beter naar de omgeving gekeken worden, maar met wat goede wil moet dat lukken. Gelukkig heeft de regering besloten dat er op land en op zee veel windparken bijkomen. In Spanje maken ze bij de Atlantische kust en op de bergkammen in het binnenland optimaal gebruik van de harde wind en in het zuiden van het land van de zon met zonnepaneelparken. Wat zij kunnen moet hier toch ook mogelijk zijn? Wind genoeg. Het verschil ligt waarschijnlijk in de Nederlandse bureaucratie en regelgeving. Binnenkort is de zomer voorbij. Dan moet de kachel weer aan. Het voelt toch veel behagelijker om er warmpjes bij te zitten als je weet dat de kachel brandt op schone energie. Het wordt tijd dat de voorstanders van schone energie de kachel gaan aanmaken met behoudende politici.

© Tekst RC Schalken, foto Hans van de Wiel.

“HIER LIGT ONS LEVENSWERK”

‘BoerENbuur’ heet de landelijke actie, die als doel heeft ondersteuning van biologische boeren om klimaatneutraal te worden door te investeren in zonnepanelen op boerenschuren. Biologische zorgboerderij De Locatie is een van de deelnemers, gelegen in de fraaie natuur van De Gemeint (nr. 3) in Vlijmen, bij het Engelermeer aan de rand van ’s-Hertogenbosch. Een bijzondere plek waar duurzaamheid, zorg voor kwetsbare jongeren en maatschappelijk verantwoord ondernemen op verrassende wijze gecombineerd worden.

De grondleggers van deze biologische zorgboerderij: Bernadette van den Akker en Wim Habraken zien in deelname aan boerENbuur een uitgelezen kans om het winkeltje met biologische producten meer bekend te geven, klanten aan zich te binden, verhoging van de educatieve functie in een volwaardige opleidingsplaats voor jongeren en daarnaast klimaatneutraal worden en als het kan ook nog extra energie opwekken. “Ook al levert terugleveren geen cent op, alles beter dan kolen verbranden. Wij zijn altijd al voor groene stroom geweest, ook toen we nog in de stad woonden”, zegt boer Wim, grafisch vormgever en kunstenaar.

Permacultuurtuin

Alles bij De Locatie ademt de sfeer van terug naar de natuur, eerlijkheid en idealisme uit.”

Een rondleiding over het terrein maakt duidelijk dat jongeren zich hier kunnen ontplooiën met buitenactiviteiten en/of avontuurlijk bezig zijn, zoals vuurtje stoken in de Tipi-tent, trampolinespringen, houthakken, koken in de mobiele 'Pipowagen', dieren verzorgen, koeien melken of gezellig 'chillen' in de Ger-tent of de kantine die met de hulp van jongeren gebouwd is op het terrein.

Dat geldt ook voor de winkel. "Die is gebouwd met en door jongeren, die zelf ook de winkel draaien met ondersteuning van enkele vrijwilligers", vertelt Bernadette. Ze somt producten op als: kruidenazijn, jam, siroop, yoghurt, karnemelk, boter, eieren, vlierbessensap, honing, groente en fruit. "Er wordt weleens een koe geslacht en het vlees verkopen we ook in de winkel. Ja, alles biologisch. Het is hier eten wat de pot schaft." Naast de winkel scharrelen kippen en snuffelen konijntjes onder de schaduw van een notenboom, schuin tegenover een schuur en kas. "Van de druiven maken we druivensap en uit de walnoten persen we zelf walnotenolie, een delicatessen", zegt Bernadette. In de wei wentelen varkens zich in de modder, graast de geit en lopen koeien en paarden. Sommige fruitbomen zijn gestut, het is duidelijk pruimentijd op De Locatie. Trots wijst Bernadette op de permacultuurtuin, waar alles een half jaar geleden op verschillende hoogtes en in verschillende lagen is aangeplant en van groente, struik naar bomen is opgebouwd. De tuin moet uitgroeien tot een zelfvoorzienende, vruchtbare, eetbare en natuurlijke tuin waar alles lekker door elkaar mag groeien en gedijen. Niet te verwarren met de moestuin van De Locatie, waar veel planmatiger gewerkt wordt.

Hooi op de vork

De Locatie is een onderneming die uitgaat van de mogelijkheden van jongeren, ze stimuleert om hun eigen verantwoordelijkheid te nemen en de kans biedt om werkervaring op te kunnen doen. Er wordt dagopvang geboden en jongeren kunnen er (tijdelijk) wonen. Het accent ligt, ook in de media, op bijzondere jeugdzorg en de kleinschalige boerderij met streekproducten is een beetje een ondergeschoven kindje. Dat je er biologische producten kunt kopen, dat De Locatie al enkele jaren meedoet aan boerENbuur is bij de gemiddelde Heusdenaar niet bekend. Op de daken van de winkel en de stal liggen al 36 zonnepanelen en op de boerderij en de kantine 2 zonneboilerssystemen. Bij de boerderij is het systeem gekoppeld aan een aardwarmtepomp, vier gesloten bronnen van 80m diep voor de opslag van warmte. Kennelijk dus niet genoeg. "Wij hebben geen gas", zegt Wim. "De aardwarmtepomp verbruikt veel elektriciteit, we zijn met veel gebruikers die warm water en licht nodig hebben en koken." Het jaarlijks verbruik is onbekend. "De meter is kapot geweest, dus ik weet het niet, maar wel dat we nog niet energieneutraal kunnen ondernemen. Bij de start van De Locatie hebben we hier al zonnepanelen geïnstalleerd, onder het motto dat als iedereen op elkaar wacht, het niet opschiet. Ik wil nu zoveel zonnepanelen plaatsen, als het moet op het land, zoveel dat ik zelf producent kan worden.

Het liefst wil ik ook met windmolens gaan beginnen, in samenwerking met particulieren en/of bedrijven, want we lopen nu wel tegen de grens van onze eigen organisatiemogelijkheden aan. Een boer moet niet teveel hooi op zijn vork nemen.”

Streekwinkel ‘Vers van den Akker’

Terug naar de boerENbuur-actie. Wim Habraken legt uit: U geeft € 125,- voor investering in zonnepanelen en krijgt daarvoor € 150,- aan streekproducten uit onze winkel terug door middel van wekelijkse groentepakketten. Wij werken samen met de Duinboeren, die een aanvulling geven op ons eigen assortiment.”

Ter waarde van € 5,- per week sluiten mensen een abonnement af voor afname van een groente/fruit/eieren-pakket. In overleg zijn allerlei combinaties mogelijk en is de duur van het contract afhankelijk van de snelheid waarmee klanten producten, in verschillende samenstellingen, willen afnemen. De pakketten met streekproducten worden op vrijdag samengesteld. De winkel is geopend op woensdag, vrijdag en zaterdag van 10.00 tot 15.00 uur.”

Zwaard van Damocles

Het succesverhaal van De Locatie wordt overschaduwed door de Randweg van Vlijmen. Wim Habraken: “Er zou hier een ecoduct komen en in eerste instantie ook een doorgang voor fietsers en voetgangers, maar ik vrees dat het niet doorgaat. Nu wordt gesproken over alleen een gat, een duiker voor het geval hoogwater er door moet (HoWaBo).” Geen mogelijkheden meer voor fauna, voetganger en fietser om zich van de Gemeint (Vlijmen) naar de Gement (Vught) en omgekeerd te verplaatsen en dat vinden ze zeer jammer en onbegrijpelijk. “In eerste instantie was er sprake van een klaverblad bij de A59 en afrit over ons land. Alles zou wegmoeten. Moet je nagaan wat zo’n mededeling betekent voor onze bedrijfsvoering! Het centrumplan van Vlijmen is er door, dus die randweg gaat er komen, maar waar die precies komt te liggen en aansluit op de A59 is nog onbekend. Zeer waarschijnlijk moet de boerderij afgebroken worden. Iedereen heeft meegepraat over de GOL (Gebiedsontsluiting Oostelijke Langstraat), maar bij ons zijn ze niet geweest. Dat is de arrogantie van de macht. Wij zijn er niet op uit om obstructie te plegen, maar hier ligt ons levenswerk. Wij denken en zoeken in ecologische oplossingen.”

Kampeleren

Volgens Wim was er geld gereserveerd voor een ecoduct, maar waaraan en hoe het geld nu besteed wordt, weet hij niet. “Er is nu veel minder geld en dat baart ons zorgen. Wij hebben een fantastische sociale onderneming, 11 mensen in dienst, bieden jaarlijkse begeleiding en 24-uurs- opvang aan 50 kinderen. De impact van ons bedrijf is veel groter dan de gemeente vermoedt. Op het Effect-festival, bij de viering van ons 5-jarig bestaan, kwamen 3000 mensen af.” Er zijn volgens Wim en Bernadette oplossingen denkbaar, waarbij boerderij met bijbehorende landerijen en outdoorvoorzieningen gespaard kunnen blijven. “De Locatie is ook natuur. Er gaat anders zoveel verloren. Toen wij hier begonnen hebben we 7000 bomen en struiken geplant. Ook onze permacultuurtuin kun je niet zomaar verplanten”, zegt Wim, die het kampeleren (primitief kamperen) op het terrein wil uitbreiden met half ondergrondse trekkershutjes, voorzien van Hudo’s (Houd uw darmen open). Daarnaast zijn er plannen om op termijn met de ponykar de groentepakketten te gaan bezorgen. BoerENbuur kan een groot succes worden, goed voor de zorg aan kwetsbare jongeren, de gemeenschap, de natuur en het milieu. Voor informatie ga naar www.delocatie.nl

© Tekst Rieky Schalken, foto’s Ad van Kessel.

LEVEN IN HARMONIE MET DE AARDE

De nachtelijke sterrenhemel kan een prachtige, adembenemende aanblik bieden. Het is verbijsterend te beseffen dat het licht van de sterren dat we op dat moment zien, afhankelijk van de afstand, honderden, duizenden en zelfs honderdduizenden jaren onderweg is geweest als het ons oog bereikt! In 1961 was Juri Gagarin de eerste mens die de planeet aarde vanuit de ruimte te zien kreeg. Daarna volgden er meerdere ruimtevaarten. In 1968 maakten enkele astronauten een ruimtevlucht om de maan heen om deze te verkennen. Op een gegeven moment riep een van de astronauten: "Kijk, de aarde komt op"! Voor het eerst zagen deze mensen de aarde als een hemellichaam opkomen. Ze waren ontroerd toen ze de aarde zagen zweven als een hemellichaam tegen het oneindige zwart van het heelal. Deze astronauten maakten de eerste foto's van de aarde, gezien vanaf de achterzijde van de maan. De beelden werden ook uitgezonden op de t.v. Ze veranderden onze kijk op de aarde voor goed! Een van de astronauten, Jim Lovell, zei hierover later: "We kwamen om de maan te verkennen, maar het belangrijkste wat we ontdekten was de aarde zelf. We begonnen ons te realiseren dat dat ons enige tehuis was."

De foto waarop de aarde achter de maan opkomt, is inmiddels een wereldberoemde foto die in allerlei tijdschriften is verschenen en de titel "Earthrise" (het opkomen van de aarde) heeft meegekregen.

Door de waarneming van de broosheid en nietigheid van onze planeet aarde ontstond bij veel mensen die de beelden zagen een gevoel van persoonlijke verantwoordelijkheid voor het behoud van onze gemeenschappelijke planeet. Er ontstonden allerlei milieubewegingen die opkwamen voor het behoud van de aarde als geheel. Er werden groene, politieke partijen opgericht die om wereldwijde verantwoordelijkheid voor de aarde vroegen. Een groep Europese wetenschappers – bekend als de Club van Rome – brachten in 1972 een rapport uit met de titel: “De grenzen aan de groei”. Geen prettig bericht, vooral niet voor de rijkere landen van de wereld die alleen nog maar kunnen denken in begrippen van eindeloze economische groei en consumptie zonder te denken aan alle gevolgen die dat heeft voor het leefmilieu van de aarde. Je moet je realiseren dat slechts op de buitenste rand van de aarde zich leven heeft ontwikkeld. Daar bevindt zich namelijk een dunne schil bestaande uit: lucht, bodem en water.

Deze dunne schil (de biosfeer) is de beperkte levensruimte voor plant, dier en mens! Alles wat in deze levensruimte bestaat en leeft is nauw met elkaar verbonden en afhankelijk van elkaar. Als er verbindingen verbroken worden zijn de gevolgen vroeg of laat merkbaar. Ook de mens is een onafscheidelijk deel van dit geheel. De mens kan alleen overleven in dit samenhangende geheel als hij bereid is zich op een verstandige en gevoelige manier in te passen in dit geheel. De Indianenhoofdman Seattle zei het zo: “Alles hangt met alles samen.”

Wat er met de aarde gebeurt, gebeurt met de kinderen van de aarde. De mens heeft het web van het leven niet geweven; hij is er slechts één draad van. Wat hij met het web doet, doet hij met zichzelf.” Wat doet de mens echter? Zonder enige aandacht voor de natuur als geheel, zonder te beseffen dat mens, dier en plant van elkaar afhankelijk zijn, zonder affiniteit met de natuur, pleegt hij grootschalige roofoverval op de aarde: vernietiging van tropische oerwouden (de longen van de aarde); vervuiling van zeeën en oceanen met plastic en andere troep (plastic soup); grootschalige verontreiniging van de bodem door overbemesting en dumping van schadelijk afval; verontreiniging van het water door schadelijke bestrijdingsmiddelen, fosfaten en medicijnen ; het uitstoten van grote hoeveelheden schadelijke gassen in de lucht. Inmiddels heeft de Noorse onderzoeker Jorge Rander van de Club van Rome een geactualiseerde versie van het Rapport van Rome geschreven met de titel ”2052, een globale voorspelling voor de volgende veertig jaar”. Hij vindt kort samengevat, dat we op het ogenblik de draagkracht van de aarde volledig aan het overschrijden zijn, zoals bijvoorbeeld met de veel te grote uitstoot van broeikasgassen. Hij zegt ook, dat we veel te langzaam reageren op de verschillende crises: o.a. milieucrisis, klimaatcrisis, grondstoffencrisis. Dat komt volgens hem vooral omdat de grote bedrijven en de politiek gericht zijn op de korte termijn. De negatieve effecten van ons gedrag worden volgens hem steeds duidelijker en zichtbaarder. Zo zal het zeeniveau met een halve meter stijgen en zullen we steeds vaker getroffen worden door de extreme weersomstandigheden. Deze wetenschapper meent ook dat de menselijke kortzichtigheid geen grenzen kent. Sommige optimisten vertellen ons dat de markt en het kapitalisme dit zullen oplossen. Dat is fout, volgens Jorgen Rander, want het kapitalisme is net gespecialiseerd in het brengen van geld naar de goedkoopste – versta - de slechtste oplossingen. Hij vindt het volkomen tijdverlies om hierover met politici te spreken. We moet rechtstreeks met de kiezers spreken. Zijn advies: definieer nieuwe ambities, bijvoorbeeld: hoe verhogen we het sociaal welzijn in een wereld zonder groei?

Met het volgende voorbeeld wil ik enigszins duidelijk maken, wat wordt bedoeld met ‘Alles hangt met alles samen’: Al het leven is afhankelijk van de energiestroom van de zon, maar tegelijkertijd ook van de beschermende werking van de atmosfeer. De lucht bestaat voornamelijk uit stikstof en zuurstof en verder nog een kleine hoeveelheid andere gassen o.a. kooldioxide. Als land en zee zijn opgewarmd door de zonnestraling, stralen ze de opgenomen energie weer terug de ruimte in. Echter een deel van die zonnewarmte wordt door o.a. kooldioxide geabsorbeerd en weer naar de aarde teruggezonden. Hoewel de warmte van de aarde uiteindelijk naar de ruimte ontsnapt, wordt ze lang genoeg vastgehouden om de atmosfeer op te warmen. Zonder dit natuurlijke broeikaseffect zouden de temperaturen op aarde ongeschikt zijn voor menselijke leven. Door de verbranding van enorme hoeveelheden fossiele brandstoffen (aardolie, aardgas, kolen) komt er te veel kooldioxide in de atmosfeer. Daarnaast vindt veel ontbossing plaats, terwijl bossen veel kooldioxide opnemen.

We stoten tegenwoordig meer kooldioxide uit dan onze bossen en zeeën kunnen opnemen. Daardoor is het kooldioxidegehalte in de atmosfeer enorm toegenomen, waardoor er een versterkt broeikaseffect ontstaat, waardoor weer de gemiddelde temperatuur op aarde stijgt. Volgens Jorge Rander zal het poolijs 's zomers verdwijnen. De opwarming van de aarde zal uiteindelijk zichzelf nog versterken. Als de altijd bevroren ondergrond in het poolgebied gaat ontdooien zal er veel methaangas vrijkomen dat de aarde nog verder opwarmt. Dat alles kan dus in de min of meer nabije toekomst desastreuze gevolgen hebben! Gelukkig, zou ik haast willen zeggen, is het einde van de fossiele brandstoffen in zicht. Volgens mij moet er dus hard gewerkt worden aan nieuwe energiebronnen. Dat zullen duurzame energiebronnen moeten zijn, zoals de zon die massa's energie uitstraalt en wind en water die al in de oudheid als energiebron werden gebruikt. En zo moet dan, wat dit betreft, het evenwicht geleidelijk weer hersteld worden.

Ik ervaar het als positief, dat bij steeds meer mensen het besef begint door te dringen dat er iets wezenlijks moet gebeuren om ons ernstig bedreigd aardse milieu te beschermen. Eerst en vooral vraagt dit om een andere houding ten aanzien van ons leefmilieu. Veel regeringen en grote multinationals en niet te vergeten grote banken zien hun heil nog steeds in groei, groei en nog eens groei om de bestaande economische crisis op te lossen. Veel mondige burgers beginnen echter te beseffen, dat er wezenlijke veranderingen nodig zijn. Ze ergeren er zich aan dat de regering steeds weer plannen wil doordrukken, waarvoor in de maatschappij geen draagkracht meer bestaat. Ze nemen daarom zelf het heft in handen en ontplooiën verbazingwekkende initiatieven op het gebied van hergebruik van stoffen; energiebesparing; kleinschalig ondernemerschap; bescherming van het hun omringende milieu; toepassing van alternatieve landbouwmethoden; georganiseerde natuurwandelingen en natuurbeleving; zonnepanelen op het dak; biologisch verantwoord voedsel en minder vleesgebruik en ga zo maar door. Ook veel lagere overheden staan steeds meer een milieuvriendelijker beleid voor op allerlei gebied. De veranderingen zullen vooral – en dat lijkt mij uitstekend in een democratie – van onderaf moeten komen. Ik heb het gevoel dat we moeizaam en langzaam op weg zijn naar een nieuwe levensstijl: Weer leven in harmonie met de aarde!

Vriendelijke groet, Cees van der Meijden

NACHT VAN DE NACHT

Nederland is een van de meest verlichte landen ter wereld. Jaarlijks worden miljoenen euro's verspild door inefficiënte verlichting. Slecht afgeschermdde lichtbronnen veroorzaken veel stoorlicht dat niet op wegen of straten valt, maar omhoog straalt. Andere belangrijke bronnen van lichthinder zijn glastuinbouw, sportveldverlichting, terreinverlichting, sierverlichting, skybeamers en reclameverlichting.

Niet alleen mensen hebben last van teveel licht. Ook voor dieren en planten is het belangrijk dat de nachten duister blijven. Duisternis is net als stilte en ruimte een van de oerqualiteiten van het landschap. Een overdaad aan licht verstoort het bioritme van allerlei organismen en kan een heel ecosysteem ontwrichten.

Om de schoonheid van de nacht te benadrukken en aandacht te vragen voor de gevolgen van lichthinder, organiseren de Natuur- en Milieufederaties jaarlijks de Nacht van de Nacht. Ook onze vereniging doet hier weer graag aan mee.

Onder leiding van Peter van der Velden kunt u op zaterdag **26 oktober om 20.00 uur** wandelen in de Baardwijkse Overlaat . Start bij de parkeerplaats bij de zandafgraving aan de Kanaaldijk in Drunen

Zie voor meer informatie over dit onderwerp: www.nachtvandenacht.nl

Marian van der Linden

**NACHT
VAN DE NACHT**

**OMDAT HET DONKER
OOK WEL EENS
ZICHZELF WIL ZIJN**

Loesje

Postbus 1045

6801 BA Arnhem

www.loesje.nl

10 APPS VOOR EEN GROENERE LIFESTYLE

Apps zijn handige hulpmiddelen om dagelijks een stukje groener te leven. Op <http://www.hetkanwel.net/2012/04/03/8-apps-voor-een-groenere-lifestyle/> staan verschillende handige groene apps.

Oplaadpalen

Met deze app vind je de dichtstbijzijnde laadpalen voor elektrische voertuigen te vinden zijn. Handig om “lange-afstandsangst” aan te pakken. Van de website: “Features: Huidige locatie op de kaart, Oplaadpalen op de kaart, Als alternatief de oplaadpalen in een lijst, Adresgegevens van de oplaadpalen, Route plannen naar de oplaadpaal”

Rankabrand

De app bij het welbekende Rankabrand.org. Handig om scores van merken te checken terwijl je in de winkel staat.

Van de website: “Deze app helpt je bij het shoppen om te kiezen voor merken met de hoogste scores voor klimaat, milieu en fairtrade principes. Bijna alles wat we kopen is gemaakt in verre landen, van voeding en kleding tot elektronica. Ook in die landen moeten bedrijven verantwoord omgaan met mens en planeet aarde. Hoe zorgen de grote merken ervoor dat arbeiders werken onder eerlijke omstandigheden, en dat milieuvervuiling en de uitstoot van broeikasgassen wordt beperkt? In deze App zie je de eindscore van honderden merken. Vergelijk snel en maak je eigen keuze!”

Ik kom in actie

Iets goed doen voor de wereld is makkelijker dan ooit. De acties van de website vind je met de app in handzaam formaat op je telefoon.

Van de website: “Ikkominactie.nl is een website waarop acties worden verzameld voor een betere wereld. Met de ikkominactie-app kun je deze acties nu ook gemakkelijk op je eigen telefoon uitvoeren. Ook wordt je op de hoogte gehouden van nieuwe acties.”

Natura 2000 app

Wil je buiten wandelen, maar weet niet waar? Een speciale app laat zien waar de Natura2000 gebieden te vinden zijn.

Van de website: “De Natura 2000 LAYAR-laag biedt informatie over Natura 2000-gebieden die zich in uw omgeving bevinden. Dit betreft onder meer de begrenzing van een gebied, een beschrijving en een overzicht van belangrijke plant- en diersoorten .”

Staatsbosbeheer app

Ook Staatsbosbeheer biedt een wandel-app, met informatie en routebeschrijvingen naar meer dan 100 natuurgebieden.

Van de website: “Je wilt lekker naar buiten. Voor een wandeling, een ommetje of zomaar wat rondstruinen. Maar waar moet je zijn? En hoe kom je er? Met de Naar Buiten app van Staatsbosbeheer kun je kiezen uit meer dan 100 natuurgebieden in Nederland. Kies hoe ver je wilt reizen en druk op de Naar Buiten-knop. Je vind dan natuurgebieden bij jou in de buurt. Of in de omgeving waar je een weekendje logeert of een dag op bezoek bent. ”

Afvalscheidingswijzer

Soms kan het best lastig zijn om te bedenken in welke afvalbak welk afval moet. Milieucentraal maakt het je makkelijk met de afvalscheidingswijzer.

Van de website: “Uw afval scheiden? Natuurlijk wilt u dat, maar wat moet waar? De Afvalscheidingswijzer van Milieu Centraal wijst u direct de juiste manier. Handig! Een glazen fles hoort in de glasbak, maar een drinkglas hoort in de vuilnisbak bijvoorbeeld. De kartonnen dozen van afhaal- of bezorgpizza's horen ook in de vuilnisbak, maar die van een diepvriespizza kan bij het oud papier. De Afvalscheidingswijzer helpt u honderden afvalproducten op de juiste manier weg te gooien.

Allesduurzaam

Deze app biedt meer dan 10.000 duurzame adressen. Ook de route naar een adres kan via Google Maps app makkelijk ingevoerd worden.

Van de website: “Met deze handige app van Allesduurzaam vind je in een handomdraai elk duurzaam adres bij jou in de buurt of in de stad van jouw keuze. Dus zoek je een biologisch restaurant, natuurverf of een fair trade spijkerbroek: deze app wijst je de weg.”

Greenmeter

Deze engelstalige app geeft je tips om je rijgedrag in de auto te vergroenen en te bezuinigen op brandstofkosten. De app geeft directe feedback terwijl je rijdt.

Van de website: “greenMeter is an app for the iPhone and iPod Touch that computes your vehicle's power and fuel usage characteristics and evaluates your driving to increase efficiency, reduce fuel consumption and cost, and lower your environmental impact. Results are displayed in real time, while driving, to give instantaneous feedback. ”

Harry Nijënstein

INSECTENHOTEL

In Drunen aan de Kanaalweg in natuurpark, de Ottershoek is in mei door leerlingen van het Technasium van het d'Oultremontcollege een insectenhotel gemaakt. Het doel was om kinderen te betrekken bij de natuur, maar ook om de biodiversiteit van het gebied te vergroten. Marc Sniijders en Albert Hoevenaars hebben alle kleine werkstukken tot een mooi groot insectenhotel gemaakt. En...de eerste solitaire bijtjes maken al gebruik van de verschillende holletjes en gaatjes om hun eitjes te leggen. Een leuk succes!!

Joost van Balkom

MELD ROMMEL EN OVERLAST

Vernielingen, stank, milieu-overtredingen, zwerfvuil, Om het buitengebied mooi, schoon en veilig te houden moeten we de handen ineenslaan. Zodra u er iets ongewoons ziet, neemt u dan contact op met de provincie. Als u denkt dat het dringend is, belt u (0900) 996 54 32 . Als u denkt dat het even kan wachten, vult u dan het klachtenformulier in.

Als u weet dat er in brabant meer dan 3000 vierkante kilometer buitengebied is, dan begrijpt u dat het Handhavingsteam en het netwerk niet overal tegelijk kunnen zijn. Zij komen eigenlijk oren en ogen tekort. Uw hulp als burger, recreant en natuurliefhebber is daarom onmisbaar. Want alleen samen staan we sterk.

Wanneer belt u?

U fiets of wandelt en u ziet, hoort of ruikt iets ongewoons. Iets waarvan u denkt: dat hoort daar niet of juist wel maar het ontbreekt, dan neemt u contact met de provincie op.

Ernstige overtredingen

Als u denkt dat het dringend is, belt u met het 0900-nummer. U geeft door waar het is en wat u ziet en het Handhavingsteam Buitengebied zorgt voor de rest. Zo simpel is het. Na uw telefoontje komt een handhaver of een toezichthouder polshoogte nemen en zorgt voor de verdere afhandeling.

Minder ernstige overtredingen

Als u denkt dat het best even kan wachten dan gebruikt u het milieuklachtenformulier. Bellen mag ook altijd.

Mate van overlast

Het hangt van de klacht af en de mate van overlast of de provincie direct actie onderneemt. Sommige klachten moeten meteen worden opgelost en andere kunnen even wachten. Maar uiteindelijk wordt iedere klacht die binnenkomt, hoe dan ook aangepakt. U hoort natuurlijk wat er met uw klacht is gedaan.

Ga voor het klachtenformulier naar

<http://www.brabant.nl/formulieren/overige-meldingen-en-verzoeken/mik-punt-klachtenformulier.aspx>

Harry Nijenstein

LANDELIJKE NATUURWEKDAG 2013

Elke eerste zaterdag van november vindt de Nationale Natuurwerkdag plaats. Jong en oud kunnen die dag werken aan het behoud en het herstel van de natuur en het landschap. Het is eigenlijk een opknappbeurt van het landschap. Dit jaar vindt de dag plaats op zaterdag 2 november.

Ook wij doen dit jaar weer mee. Wij gaan deze dag verder met het dunnen van het bos op het talud van het Afwateringskanaal.

Speciale kennis is niet vereist, het werk bestaat voornamelijk uit het opruimen van takken.

Het Waterschap, eigenaar van de dijk, zorgt halverwege voor koffie met iets erbij en wij zorgen om 12.30 voor een kop soep met worstenbrood.

We verzamelen om 9.00 uur bij de brug op het einde van de Torenstraat in Drunen. Vandaar gaan we een paar honderd meter de dijk op richting overlaat.

Om 13.00 uur sluiten we de dag af.

Meld je aan op de site www.natuurwerkdag.nl, wij staan onder brabant onder Baardwijkse overlaat.

Tot dan!

Joost van Balkom

Opening Vrijwilligersseizoen in het teken van vlinders.

Op zaterdag 5 oktober a.s. is de jaarlijkse opening van het landschapsbeheerseizoen. Dit jaar is de opening in Drunen en wel in de zaal van cafe de Westhoek. Vanuit heel Brabant komen vrijwilligers naar deze opening, die dit jaar in het teken van vlinders zal staan.

Kars Veling van de vlinderstichting zal 's morgens het een en ander vertellen, ook onze wethouder Margo Mulder zal iets vertellen en na de lunch geeft de natuurvereniging een excursie door de Baardwijkse Overlaat en natuurlijk doen wij het Vlinderveld en de Ottershoek aan.

De officiële uitnodiging voor de landschapswerkers volgt nog.

Joost van Balkom

PROGRAMMA LANDSCHAPSBEHEER

Programma Landschapsbeheer 2013/2014

In de juli- en augustusmaand, de vakantieperiode, is een groep van zo'n 10 personen gewoon doorgedaan met het beheer van het landschap. Op plekken waar broedende vogels en rustende dieren weinig hinder zouden ondervinden, werd gewerkt.

Officieel starten we in september. Op zaterdag 7 september zijn we verder gegaan met het verwijderen van de prunus op de Heidijk. Het stuk bos op de Heidijk, net na het "witte huisje" is schoon. Hier zijn we gestart en zijn we verder gegaan richting Torenstraat. Hoe groot de prunus ook is, hij wordt in zijn geheel uitgestoken, zodat we er voorgoed geen last meer van hebben.

Hieronder, in grote lijnen, het programma voor het komend seizoen.
Er wordt gewerkt op de woensdagmorgen en op de volgende zaterdagen:

- Zaterdag 7 september Verwijderen van prunus op de Heidijk
- Zaterdag 5 oktober Opening werkseizoen Noord Brabant in de Westhoek, verzorgd door onze vereniging en het Brabants Landschap.
- Zaterdag 12 oktober Werken in onze eigen Eendenkooi aan de Duinweg
- Zaterdag 2 november Landelijke Natuurwerkdag op de Kanaaldijk.
- Zaterdag 7 december Dunning van het berkenbos op het Vlinderveld.
- Zaterdag 4 januari Afzetten van de sleedoornhaag in de Ottershoek.
- Zaterdag 1 februari Afzetten van een deel van de houtwal aan de Kanaalweg
- Zaterdag 1 maart Werken in Eendenkooi Ter Kwak in Oudheusden
- Zaterdag 6 april Werken in Eendenkooi Ter Kwak in Oudheusden.

Verder wordt er ook door de week, meestal op de woensdag gewerkt.
Hieronder staan in grote lijnen de activiteiten. Vetgedrukt staan de zaterdagactiviteiten.

Juli	1	Maaien Prunus Heidijk.	Heidijk
	2	Uitsteken Prunus Heidijk (Bosgedeelte)	Heidijk
augustus	1	markeren toekomstbomen langs kanaal Kanaal samen met Ton Stokwielder	
	2	Houtwal Kanaalweg, prunus eruit	Heidijk
september	1	Maaien Akkerlaan-Zeeg, maaisel opruimen	Heidijk
	2	Uitsteken Prunus Heidijk vanaf bosgedeelte	Kanaal
	3	Maaien kanaal hm 143-141, maaisel opruimen	Kanaal
	4	paal 133, eikenopslag van heideveldje af	Kanaal

oktober	1	Sloot schonen en rondje rond. Wilgen knotten en houtwal onderhouden	Eigen Eendenkooi
	2	Maaien deel Ottershoek, maaisel opruimen	Ottershoek
	3	Dunnen eiken op de kanaaldijk	Kanaal
november	1	Natuurwerkdag, dunnen eiken kanaal tussen paal 133 en 134	Kanaal
	2	Toekomstbomen vrijzetten	Kanaal
	3	tussen 134 en 135 dunnen noordzijde	Kanaal
december	1	Dunnen berkenbos	Vlinderveld
	2	bosopslag rond poelen verwijderen	Vlinderveld
	3	bijhouden noordelijke houtwal	Vlinderveld
januari	1	Deel sleedoornhaag afzetten	Ottershoek
	2	Zwerfvuil verwijderen Heidijk	Heidijk
februari	1	deel houtwal Kanaalweg afzetten	Overlaat
	2	Ottershoek, toekomstbomen vrijzetten	Overlaat
maart	1	prunus uitsteken	Overlaat
	2	pad langs rasters schonen	Overlaat
	3	Stobben markeren met verf	Kanaal
	4	werkzaamheden Eendenkooi Ter Kwak	
april	1	werkzaamheden Eendenkooi Ter Kwak	

Tussendoor staan er nog wat kleinere activiteiten op het programma, zoals bv. wilgen knotten bij Piet Smeekens

Voor de juiste verzamelplaats en werkzaamheden zie onze site:

www.natuurenmilieuheusden.nl

Voor overige vragen : 06-14757892, Joost van Balkom

TOEKOMSTBOMEN

Toekomstbomen.....

Steeds vaker besef ik, dat we in een gemeente wonen, die rijk bedeeld is met de mooiste natuur. Dijken, bossen, wielen, de rivier de Maas, zandverstuivingen en dit is nog maar een deel van al het groen en blauw om ons heen.. En in veel van deze biotopen staan mooie bomen. De een valt wat meer op dan de ander. De een krijgt veel aandacht en de ander staat op een plaats dat je hem over het hoofd ziet.

Belangrijk is dat bomen uit kunnen groeien tot imposante, oude exemplaren. Deze bomen noemen we toekomstbomen. Deze toekomstbomen krijgen extra aandacht. Eerst moet er een keus gemaakt worden, welke bomen worden er toekomstboom? Op 22 januari zijn we, Marc Sniijders, Joost van Balkom en Ton Stokwielder, in het natuurpark de Ottershoek begonnen met het uitzoeken van bijzondere bomen. Iedere uitgezochte boom kreeg een onopvallend blauw stipje. Eiken, berken, een beuk, een vlier, een els, een lijsterbes , meidoorns, een wilde roos en ga zo maar door. De uitgezochte bomen krijgen de kans om zich te ontwikkelen tot een toekomstboom. Dit betekent dat naaste concurrenten gekapt worden, zodat de toekomstboom meer licht en meer ruimte krijgt. Belangrijk is ook, dat deze bomen niet opgesnoeid worden. Maar dat ze zich naar alle kanten goed kunnen ontwikkelen. De takken zullen in de toekomst de grond raken en weer gaan wortelen.

De boom verjongd zich en is op deze manier eigenlijk onsterfelijk. Maar eer het zover is zijn we 90 jaar verder en al ben ik een optimist, dat maken we niet meer mee.

Afgelopen 13 augustus hebben we ook de bomen op de Kanaaldijk , tussen Torenstraat en Overlaat uitgezocht. Wat een prachtige exemplaren staan hier!!! Maar wat jammer dat verschillende van deze bomen in het verleden zijn opgesnoeid en hun oorspronkelijke vorm hebben verloren.

De komende jaren gaat de werkgroep Landschapsbeheer aan de slag om deze toekomstbomen meer ruimte te geven.

Joost van Balkom

TOEKOMST BOOM

WILDE INSECTEN

Wilde insecten onmisbaar voor productieve landbouw

Meer nog dan honingbijen die door imkers worden gekweekt zijn het wilde insecten die de landbouwgewassen op de meest effectieve manier bestuiven. Dat concludeert het wetenschappelijke tijdschrift Science uit een grootschalig onderzoek dat pleit voor een herziening van het huidige intensieve landbouwmodel, gericht op meer biodiversiteit.

De wetenschappers bestudeerden de bestuiving van zeer uiteenlopende gewassen op zeshonderd testvelden in twintig verschillende landen en kwamen tot een algemeen besluit: de productie van de geteste fruit- en zaadgewassen, waaronder tomaten, koffie en watermeloen, blijft beperkt omdat hun bloemen niet voldoende worden bestoven. Dat probleem kan volgens de studie echter niet enkel opgelost worden door meer honingbijen toe te voegen, daarvoor zijn vooral meer wilde insecten nodig.

Maar de wilde insecten hebben het moeilijk vandaag. De bijen, vliegen, vlinders en kevers in kwestie leven aan de rand van bossen en wouden, in heggen of op graslanden, gebieden die steeds meer onder druk komen te staan door een intensieve vorm van landbouw. Daardoor daalt het aantal bestuivers aanzienlijk. Het is volgens de onderzoekers dan ook niet verwonderlijk dat de productie van fruit aanzienlijk lager is op de testvelden waar minder wilde insecten aanwezig zijn.

Dat brengt ons meteen ook bij de paradox van ons huidig landbouwmodel volgens Lawrence Harder, hoogleraar biologie aan de Universiteit van Calgary en één van de auteurs van de studie: “De methoden die we gebruiken om onze productie en efficiëntie op te krikken zoals het maximaliseren van het landbouwoppervlak en het gebruik van pesticiden, zorgen er net voor dat de hoeveelheid en de variëteit aan wilde insecten die de productie kunnen stimuleren, verkleint.”

Daarom pleiten de wetenschappers voor een geïntegreerd beheer van zowel honingbijen als wilde insecten, om zo de wereldwijde oogsten van gewassen die bestoven worden op te krikken. Daarvoor is de bescherming van natuurlijke of semi-natuurlijke gebieden, een variabel landgebruik en een voorzichtiger gebruik van gewasbeschermingsmiddelen onontbeerlijk.

(Bron DeWereldMorgen.be / vilt.be)

Harry Nijënstein

NIEUWE LEDEN

We verwelkomen als nieuwe leden van onze vereniging:
H. van den Broek uit Vlijmen en
A. Broeren uit Drunen

Weidehommel foto: Annie v Bokhoven

Slangenkruid

Foto Wilhemien Marti

VLINDERJAAR 2013

Dat het toch nog goed zou komen met een groot aantal vlindersoorten, had ik in het voorjaar niet durven te voorspellen. We weten het nog maar al te goed, het voorjaar was koud. Het aantal rupsen in het voorjaar was ronduit slecht. Rupsen van de kleine wintervlinder, die normaal het bulkvoedsel voor de jonge vogels moet zijn, waren er nauwelijks. Met gevolgen voor de vogels die toen jongen hadden. Maar toen kwam juni en alles leek toch op zijn plek te vallen. Ik ben de derde week naar Noord Frankrijk geweest en wat opviel was, dat de eerste kleine ijsvogelvlinders reeds vlogen, ook een overwinterende rups, maar de vlinder vloog redelijk op tijd. Zelfs was er al een kleine weerschijnvlinder aanwezig. Maar de grote ijsvogelvlinder, waar ik feitelijk voor ging, was er (nog) niet. Wel veel kleine- en grote weerschijnvlinders. Ze kwamen op het zweet van mijn fiets af en gingen op mijn zweterige arm zitten drinken, het was tenslotte warm. Een gaaf gezicht, zo'n prachtige vlinder op je lijf.

foto: grote weerschijnvlinder

Ook in Nederland kwam het vlinderleven op gang, ook hier vlogen de kleine ijsvogelvlinders (De Brand) terwijl ik in mei van deze soort, geen rups kon vinden. Ook de grote weerschijnvlinder, heeft hier redelijk gevlogen.

Op mijn vlindermonitorroute, bij onze Piet, bekend van de bosbessen, vogels, vlinders en hagedissen, kwamen er ook steeds meer soorten: 6 soorten witjes (groot koolwitje, klein koolwitje, klein geaderd witje, citroenvlinder en dit jaar natuurlijk de oranje luzerne vlinder): 4 dikkopjes (bont dikkopje, groot dikkopje, zwartsriet dikkopje en het geelsprietdikkopje):

4 zandoogjes (oranje zandoogje, koevinkje, bont zandoogje en de heivlinder): 6 blauwtjes/vuurvlinder/groentje/kleine pages (icarusblauwtje, bruin blauwtje en boomblauwtje) (kleine vuurvlinder)(eikenpage)(groentje): grote page1 (koninginnepage) 6 Vossen (kleine vos, atalanta, distelvlinder, dagpauwoog, gehakkelde aurelia en landkaartje): parelmoervlinder 1 (Kleine parelmoervlinder) Dus dit jaar maar liefst 28 soorten !!! dagvlinders geteld, op mijn monitorroute bij Piet. Vaak wel lage aantallen, maar 28 soorten is toch ongelofelijk goed.

Foto: oranje luzerne vlinder

Het zal verder niemand ontgaan zijn dat de oranje luzernevlinder, niet alleen bij Piet, maar overal in Nederland te vinden was. Echt een topjaar voor deze schitterende trekvlinder, hopelijk is hij volgend jaar weer van de partij. Verder is ook de kleine parelmoervlinder op diverse locaties in de omgeving waargenomen. Zelfs de zilveren maan, dit is ook een parelmoervlinder, was dit jaar bij ons in de buurt. Ook de gewonere soorten als het icarusblauwtje waren in ruime aantallen aanwezig. De kleine vos was ook weer helemaal terug, zag er één eitjes afzetten, zie je niet zoveel gebeuren, daar zij de eitjes in een grote groep tegelijk legt.

Over het algemeen waren de vlinders ook groot van formaat, de rupsen hebben dus een goede kwaliteit voedsel tot hun beschikking gehad. Vermoedelijk heeft het koele voorjaar hier mee te maken gehad.

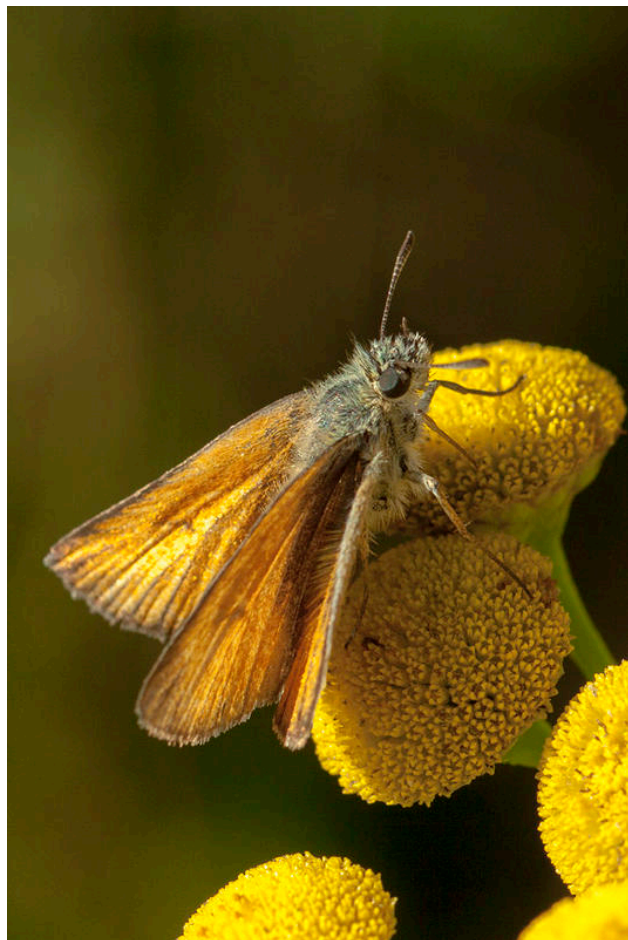
Augustus heeft ook weer een vlindertelweekend gehad. Hier kunnen dan de vlinders die dat weekend je tuin aan doen, geteld worden. Ik kwam dat weekend op 15 soorten dagvlinders in mijn tuin. Van de nachtvlinders waren overdag ook gamma-uiltjes en de kolibrievlinder aanwezig.

Doordat ik dit jaar veel met de dagvlinders bezig ben geweest, zijn de nachtvlinders wat minder in het vizier gekomen. Nog maar enkele keren met licht of stroop op pad gegaan. Wel diverse rupsen van nachtvlinders gevonden. Onder andere van de poelruitspanner, kamillevlinder en de oranje iepetakvlinder. Weer vele kompassla-uilrupsen in mijn tuin gehad, maar dit werd ook opgemerkt door de sikkelsluipwesp. Deze heeft een slachtveld van de rupsen gemaakt, gelukkig had ik er een aantal in de kweek staan, anders bleef er niet veel over. Dagen is deze sluipwesp actief geweest en kwam steeds terug of er nog rupsen waren die nog niet geïnfecteerd waren. Maar dit hoort natuurlijk ook bij de natuur.

Al met al toch een heel mooi vlinderjaar geworden. Als er mensen aan willen sluiten bij de vlinderwerkgroep, welkom. Om bijvoorbeeld een route te lopen, (soorten)kennis op te doen, of gewoon lekker in de natuur te zijn en de ogen de kost te geven.

In een volgende Natuurlijk doe ik verslag van de Nationale Nachtvlindernacht op 6 september.

Paul Kreijger, coördinator vlinderwerkgroep

Zwartspruetdikkopje

foto: Wilhelmine Marti

Op donderdagavond 29 augustus vond voor de tweede keer het Repair Café plaats in Drunen. Om kwart voor zeven stroomden de eerste bezoekers al binnen. Om zeven uur was het volle bak in de Stulp met mensen met kapotte spullen. Deze keer veel defecte elektrische apparaten zoals koffiezetapparaten, naaimachines, strijkijzers, lampen, videorecorders etc. De elektriciens onder de reparateurs hadden deze avond hun handen vol. Voor een flink aantal apparaten is de gang naar de milieustraat voorkomen! Ook de kleermaakster had het erg druk met herstelwerkzaamheden: broeken korter maken, naden dichtnaden, een rits erin zetten, etc. De sfeer was goed, niemand die het erg vond op zijn beurt te wachten. Ruim 40 bezoekers konden we verwelkomen, allen gingen tevreden weer naar huis. Hopelijk hebben de fietsenreparateurs, de leerreparateur en de 'manusjes van alles' volgende keer wat meer te doen.

We kunnen als cie duurzaamheid terug kijken op een zeer geslaagde avond.

Het volgende Repair Café vindt plaats op donderdagavond 31 oktober van 19.00 – 21.00 uur in de Stulp in Drunen.

U kunt daar dan weer terecht met uw kapotte spullen. Deskundige, vrijwillige, reparateurs op aller gebied (electrisch, mechanisch, hout, leer, kleding, fietsen, meubels, speelgoed, etc.) staan klaar om samen met u te kijken of uw meegebrachte spulletjes nog gerepareerd kunnen worden.

Marian van der Linden, lid commissie duurzaamheid

OMMETJE HEDIKHUIZEN

verslag Ommetje Hedikhuizen

Op een prachtige, zomerse avond in juli, heb ik onder leiding van Hermien van Toorenborg, met vijftien andere sportievelingen, het Ommetje Hedikhuizen gelopen. De wandeling is 9,5 km lang en gaat voor een groot gedeelte over boerenland. Hermien vertelde onderweg regelmatig bevlogen over de cultuurhistorie van het gebied; over het fort, het kerkje en de inundatiesluis van Hedikhuizen, het Oude Maasje, de Hedikhuizensche Maas en de Bergsche Maas. Op het einde van de tocht konden we genieten van de ondergaande zon vanaf de dijk langs de Maas. Al met al een zeer geslaagde wandeling.

Mocht u dit Ommetje ook een keer willen lopen kijk dan voor een uitgebreide routebeschrijving op: www.anvoostelijkelangstraat.nl/ommetjes

foto en tekst: Marian van der Linden

ZELDZAME WAARNEMINGEN

Het bijna afgelopen libellen en vlinderseizoen heeft enkele zeldzame waarnemingen opgeleverd.

Als eerste vermeld ik de invasie van de **Oranje Luzernevlinder**. De luzernevlinder is een trekvlinder die afkomstig is uit Zuid-Europa.

Normaal worden er in Nederland elk jaar slechts enkele tientallen tot een paar honderd exemplaren gezien, maar dit jaar worden die aantallen aanzienlijk overschreden. Op één plaats in de Bommelerwaard werden op dezelfde dag 50 luzernevlinders geteld. De vraag is of het aantal landelijke waarnemingen van 2009 (7715 stuks) zal worden verbeterd.

Oranje Luzernevlinder

foto: Rien Melis

De tweede bijzonder zeldzame waarneming betreft een **Eikenpage**. Het is een algemeen voorkomende vlinder, maar omdat deze vlinders zich voornamelijk rond de kruinen van eiken bevinden zijn ze moeilijk waar te nemen. In de Hooibroeken heb ik deze vlinder eind juli 2013 gezien op het moment dat de vlinder nectar dronk op Koninginnekruid ook wel Leverkruid genoemd. De bovenkant van de vleugels is blauw/paars. De onderkant is grijs met een witte streep. De Eikenpage komt voor in bosachtige streken.

Eikenpage

foto: Rien Melis

De derde zeldzame waarneming is een libel en wel de Tengere pantserjuffer. Voor zover bekend is deze libel nog nooit in de Gemeente Heusden waargenomen. Het is de kleinste pantserjuffer die in Nederland voorkomt. Hij heeft een scherpe kleurenscheiding op het achterhoofd. Bovenkant is metaalgroen en de achterkant is geel. Het pterostigma (de vlekjes in de vleugels) is bij uitgekleurde dieren lichtbruin met witte zomen.

Tekst: Rien Melis

Tengere pantserjuffer

foto: Rien Melis

Zonnebloempitten voor de voedertafel.

- Op duurzame wijze geteeld door Fa Valckx, aangesloten bij de stichting Veldleeuwerik, promotor van duurzame akkerbouw;
- Eigen teelt van Nederlandse bodem;
- Op duurzame wijze nagedroogd, daardoor lang te bewaren;
- Op duurzame wijze logistiek verwerkt;
- Bevat ca 5% kaf en daardoor bij uitstek geschikt voor vogels op de voedertafel;
- Ook geschikt voor alle andere die van zonnepitten houden;
- In zakken van 15 Kilo á € 16,50.
- Af te halen in Hedikhuizen na telefonische afspraak via Geert Schalken: 06 12 33 06 13
- Nog meer weten? Google: *firma valckx zonnepitten.*

Biologische voeding. **Homeopathie.**

Voedingssupplementen. **Kennis en advies**

Dat is wat onze zaak een speciaalzaak maakt!

Van Herpt Specialiteiten & Reform
Grotestraat 134 5151 BN Drunen 0416-372497
www.vanherptdrunen.nl info@vanherptdrunen.nl

BedrijfsHulpVerlening

Chrysantenstraat 41
5151 GD Drunen
tel. 0416 377849
06 52580895
www.jb-bedrijfshulpverlening.nl

Basis BHV • Herhaling BHV • EHBO • Reanimatie
Kinderreanimatie • AED • Kleine blusmiddelen

Parelstuifzwam

foto: Wilhelmen Marti

